

Bilaga 07

Reviderad lokal
handlingsplan mot
våldsbejakande extremism

**Södermalms
stadsdelsnämnds
handlingsplan mot
våldsbejakande
extremism
2020**

**Södermalms stadsdelsnämnds handlingsplan mot våldsbejakande
extremism**
2019

Dnr: SÖD 2020/169

Innehåll

Inledning och syfte	3
Ansvar och samverkan	3
Lokal lägesbild.....	5
Förebyggande arbete	7
<i>Förebyggande aktiviteter</i>	<i>8</i>
Förhindrande arbete.....	8
<i>Förhindrande aktiviteter.....</i>	<i>10</i>
Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler.....	11
<i>Aktiviteter föreningsbidrag och upplåtande av lokaler eller öppna rum ...</i>	<i>11</i>
Kompetenshöjande insatser inom förvaltningen.....	11
<i>Kompetenshöjande aktiviteter:</i>	<i>11</i>
Uppföljning.....	12

Inledning och syfte

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. Med våldsbejakande menas handlingar såsom att stödja, uppmana till eller delta i ideologiskt motiverade handlingar för att främja en sak. Våldsbejakande extremistmiljöer kan utgöra ett hot till exempel mot samhällets grundläggande struktur, dess styrelseskick eller de politiska företrädarna på olika nivåer. På så sätt kan våldsbejakande extremistmiljöer utgöra ett hot mot hela demokratin och dessutom ett allvarligt hot mot medborgares möjligheter att utöva sina demokratiska rättigheter. Den demokratiska processen underkänns av extremisterna och de ser det därför som motiverat att ta till odemokratiska metoder i kampen för att uppnå det de uppfattar vara det ideala samhället.¹

För att säkerställa Stockholms stads förmåga att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism i staden beslutade kommunfullmäktige i maj 2016 stadsövergripande riktlinjer mot våldsbejakande extremism.² I riktlinjerna framgår att stadsdelsnämnderna och berörda facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner. Syftet med handlingsplanen är att säkerställa en tydlig ansvarsfördelning och struktur för arbetet med att förebygga och motverka våldsbejakande extremism på lokal nivå. Handlingsplanerna ska innehålla en lokal lägesbild och därtill lämpliga lokala aktiviteter. Handlingsplanerna revideras årligen. I kommunfullmäktiges budget 2020 framgår att staden ska fortsatt arbeta strukturerat och målmedvetet mot våldsbejakande extremism och för att stärka demokratin och de mänskliga rättigheterna i hela staden.

Stadens arbete mot våldsbejakande extremism är riktat mot tre extremistmiljöer; den autonoma miljön, vit makt-miljön och den islamistiska extremistiska miljön. En miljö i det här sammanhanget är en samling grupper som delar en ideologisk grund. Att arbetet fokuserar på dessa beror på att Säkerhetspolisen bedömer att dessa grupper är de främsta hoten mot vår demokrati och också mest benägna att använda våld för sin sak.³ Läs mer om stadens arbete på <https://intranat.stockholm.se/Sidor/2017/1/Valdsbejakande-extremism/>

Ansvar och samverkan

Ansvar

I Stockholms stad verkar och vistas i olika utsträckning personer och grupperingar från olika våldsbejakande extremistiska miljöer. Var de finns och hur aktiva dessa olika grupper är skiftar över tid och dessa förändringar kan ske snabbt. Att dessa miljöer ständigt förändras är därför en viktig utgångspunkt att ta hänsyn till för de nämnder i staden som arbetar med dessa frågor. Staden ska aktivt motverka våldsbejakande extremism i de stadsdelar där sådana rörelser har fått fäste. Åtgärder ska vidtas skyndsamt när det finns kunskap om etablerade extremistgrupperingar i ett område, kunskap om individer som rekryterar till extremistgrupper eller där individer uppvisar riskbeteenden för radikaliserings. Det ska finnas tydliga rutiner för att på individnivå kunna hantera avhoppare och drabbade. Stadsdelsnämnderna och berörda

¹ *Våldsbejakande extremism i Sverige - nuläge och tendenser* (Ds 2014:4), s. 17 och 20

² Dnr 155-943/2015

³ Säkerhetspolisens årsbok 2017, s30-35

facknämnder ska utarbeta lokala handlingsplaner med verksamhetsspecifika analyser av nuläget och med riktade insatser i arbetet mot våldsbejakande extremism. Samtliga nämnder ska genom kontroll och uppföljning säkerställa att ekonomiska bidrag eller tillgång till lokaler inte går till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män, eller som uppmuntrar eller möjliggör våldsbejakande extremism.

Stadens verksamheter har ett uppdrag att arbeta mot våldsbejakande extremism och berörda nämnder ansvarar för att aktiviteter som är lämpliga i förhållande till lägesbilden genomförs. Behovet av aktiviteter och aktiviteternas innehåll kan variera mellan olika delar av staden beroende på hur lägesbilden ser ut och vilka extremistiska grupper som finns lokalt. Berörda nämnder ansvarar vidare för att anställda inom de egna verksamhetsområdena har kunskap om området och känner till innehållet i nämndens handlingsplan. Nämnderna ska ha en lokal samordnare för detta arbete. Den lokala samordnaren ansvarar för att:

- Delta i stadens nätverk för samordnare mot våldsbejakande extremism och ha en nära samverkan med stadens centrala samordnare.
- I sin förvaltning aktivt arbeta för att implementera rutiner, mallar och dylikt kopplat till VBE.
- Löpande samverka med polisen och andra berörda aktörer lokalt för att ha en aktuell lägesbild.
- Den lokala lägesbilden uppdateras årligen och att medarbetarnas erfarenheter då inhämtas genom fastställd enkät.
- Vara kontaktpunkt från förvaltningen gentemot Polismyndigheten och andra berörda aktörer i frågor som rör våldsbejakande extremism.
- Säkerställa informationsdelning till berörda aktörer inom förvaltningens verksamheter.
- Stödja förvaltningens verksamheter som berörs av frågan i sitt arbete.
- Bevaka och följa frågan lokalt, regionalt och nationellt.

Samverkan

Stadens verksamheter ska ha en nära samverkan med polisen. Det lokala brottsförebyggande arbetet regleras i en stadsövergripande samverkansöverenskommelse mellan staden och polisregion Stockholm. Lokala samverkansöverenskommelser har tagits fram för alla stadsdelsförvaltningar och berört lokalpolisområde. I frågor avseende våldsbejakande extremism ska lägesbild och handlingsplanens aktiviteter tas fram i samråd mellan förvaltning och relevant polisfunktion.

Samverkan avseende våldsbejakande extremism ska infogas i den befintliga samverkan och de samverkansorgan som finns idag med polis, skola, socialtjänst, förskola och civilsamhället med flera. Det är den som är ansvarig för samverkansforumet som är ansvarig för att våldsbejakande extremism tas upp med regelbundenhet vid möten.

Samverkan kring individer i risk att radikaliserar

I stadens verksamheter möter medarbetare individer i riskzon för destruktiva livsmiljöer och utanförskap, exempelvis kriminalitet och radikalisering. Det finns ett behov av att utveckla arbetssätt och metoder för att fånga upp och motverka att individer radikaliserar. Särskilt

viktig i detta arbete är samverkan mellan skola, socialtjänst och polis och forum för sådan samverkan ska säkerställas.

Individer ska tillfrågas om samtycke till att dela relevant information med berörda aktörer rutinmässigt av stadens verksamheter så att samverkan kan ske på individnivå i så stor omfattning som möjligt.

Rutin vid oro/händelse rörande våldsbejakande extremism

För att tydliggöra rutiner för gemensam hantering kring radikaliserade individer har en rutin tagits fram. Där beskrivs hur medarbetare i staden ska agera när de känner oro för en individ eller det har inträffat en händelse som kan vara kopplat till våldsbejakande extremism.

Blankett för oidentifierad information

Det finns en blankett för oidentifierad information som ska användas vid oro/händelser kopplat till VBE. Den finns på intranätet och ska fyllas i och skickas till förvaltningens samordnare. Blanketten är en del i arbetet med att kartlägga förekomsten av VBE lokalt.

Lokal lägesbild

Södermalms stadsdelsområde är en samlingsplats för många. Här samlas människor från hela staden och närliggande kommuner med skild bakgrund, livsstil, ålder, kön och sexualitet. Stadsdelsområdet är också en arena för idrottsevenemang då många samlas vid

Medborgarplatsen. Sammantaget innebär detta att stadsdelsområdet även kan dra till sig personer som är aktiva inom brottsaktiv extremism och/eller har ett våldsbejakande beteende. Det händer att extremistiska grupperingar rör sig i stadsdelsområdet för att till exempel sätta upp affischer, klottra budskap, värva anhängare eller demonstrera. Det finns dock endast ett fåtal incidenter, förutom klotter, under 2019 i Södermalms stadsdelsområde. Incidenterna är främst kopplade till vit makt-miljön. Det är i huvudsak incidenter kopplat till klotter, skadegörelse, flygblad och manifestationer. Men det finns också upplevelse av hot och kränkningar som kan vara kopplade till våldsbejakande extremism, som har lyfts av till exempel förskoleavdelningen. När det gäller anmälda brott har vi valt att följa brottet ”hets mot folkgrupp” då det har visat sig vara vanligt förekommande i stadsdelsområdet. Resultatet visade på en dramatisk ökning under 2017 och 2018, för att under 2019 minska rejält igen. Det kan möjligen kopplas till mängden demonstrationer och motaktioner i stadsdelsområdet och med vilket tema. Vad minskningen för 2019 innebär är svårt att analysera. Polisens bedömning är att det borde föreligga ett mörkertal som är relativt stort. Vid genomgång av ärenden av kommunpolisen visar sig majoriteten ha tydliga rasistiska förtecken där det i nästan alla fall förekommer koppling med nazism. Detta kan vara skadegörelse genom målade hakkors, så kallade ”Hitlerhälsningar” och yttrade fraser till exempel ”Sieg heil”. Endast några få anmälningar gällande hets mot folkgrupp kan kopplas till demonstrationer. *För mer detaljerad information se bilaga.*

Kartläggning

Södermalm har tre olika utmaningar när det gäller att förebygga och förhindra våldsbejakande extremism:

- 1) Södermalm är en arena för manifestationer, demonstrationer, såväl tillståndsgivna som icke tillståndsgivna etc. Området har en stor genomströmning av människor som vistas i stadsdelsområdet och det förekommer aktioner kopplade till våldsbejakande extremism. Det har främst varit manifestationer kopplade till vit makt-miljön och motaktioner på desamma. Det har under åren skett en stor ökning av anmälningar kopplat till brottsrubriceringen hets mot folkgrupp, även om de har minskat under 2019.
- 2) Södermalms stadsdelsområde har ett stort antal boenden, HVB-hem, behandlingskliniker etc. Till följd av det vistas ett stort antal människor med ett flertal riskfaktorer, t ex missbruk, kriminalitet och/eller psykisk ohälsa, i stadsdelen som är folkbokförda i andra stadsdelar eller kommuner. Dessa riskfaktorer kan också bidra till en risk för radikaliserings och att det finns ett våldskapital.
- 3) Bland ungdomar och unga vuxna folkbokförda i stadsdelen har det förekommit kopplingar till våldsbejakande miljöer, som t ex fotbollshuliganism som också har haft en koppling till vit makt-miljön. Det som har uppmärksamats i stadsdelsområdet gällande klotter, affischering och annat uttryck har främst varit kopplat till vit makt-miljön.

Underlag för den lokala lägesbilden har inhämtats genom intern och extern enkät i stadsdelsområdet, enkät från de fem prioriterade fackförvaltningarna, sammanställningar av orosanmälningar, incidentrapporteringar, blanketter för avidentifierad information, klotterstatistik, brottsstatistik och lägesbild från polisen. *För mer detaljerad information se bilaga.*

Analys

Det rapporteras om förhållandevis få incidenter som relaterar till medborgare folkbokförda i stadsdelsområdet. Det är främst incidenter kopplade till klotter, flygblad, skadegörelse och manifestationer i stadsdelsområdets allmänna miljöer. Få incidenter betyder en aktivitetslista med fokus på kunskapshöjning och informationsspridning för att kunna förebygga extremism och våldsbejakande beteenden och upptäcka förekomsten av våldsbejakande extremism. Det behövs ett fortsatt medvetandegörande om frågan och även kännedom om stadens vägledning, förvaltningens handlingsplan och blanketten för avidentifierad information. Vi fortsätter inom förvaltningen att sprida information om den webbutbildning om våldsbejakande extremism som Stockholm stad har tagit fram och även att sprida de rutiner för att hantera incidenter som har tagits fram på Södermalms stadsdelsförvaltning under 2018 tillsammans med representanter från socialtjänsten på stadsdelsförvaltningen, polis, grundskola och gymnasieskola. Det har i enkäten efterfrågats en ”booster” för att hålla frågan levande inom organisationen, nu när det börjar gå något år sedan webbutbildningen kom.

Förebyggande arbete

Förebyggande arbete handlar bland annat om att öka medvetenheten i demokratifrågor, samt att bedriva ett förebyggande arbete mot utanförskap, våld och annan kriminalitet. Hur normer kring kriminalitet och en våldsbejakande mansroll skapas och kan förändras är viktigt i detta. Insatserna handlar inte specifikt om radikaliserings och extremism, utan är generellt förebyggande och arbete bedrivs redan i staden – i förskolor och skolor, på mötesplatser för unga, inom socialtjänsten, genom det arbete ideella organisationer utför.

Frågan om vad det är som gör att våldsbejakande extremistiska grupper växer fram i ett samhälle är mycket komplex. Generellt rör det sig alltid om samverkande faktorer. Inget enskilt förhållande kan tillskrivas skulden för att extremistmiljöer växer fram. En grundförutsättning för att enskilda personer inte ska dras till våldsbejakande extremistmiljöer är att barn och unga får en bra uppväxt, ges goda förutsättningar till bra resultat i skolan, en rik och meningsfull fritid och arbete eller sysselsättning. Förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism ska vila på att det finns god tillit, jämlikhet och delaktighet.

Tidig upptäckt

Inom ramen för arbetet mot våldsbejakande extremism är det viktigt att upptäcka extremistiska miljöer och personer i riskzon att radikaliseras i ett tidigt skede. Medarbetare som jobbar med frågan behöver känna till den lokala lägesbilden. Kunskap om olika gruppers symboler och andra kännetecken är också betydelsefull liksom kunskap om vart medarbetare och medborgare ska vända sig när det finns misstanke att en person håller på att radikaliseras eller på annat sätt stödjer, rekryterar eller förespråkar våldsbejakande extremism.

Stadens arbete ska fokusera på att motverka utanförskap och förebygga att enskilda individer attraheras av våldsbejakande miljöer. Arbetet mot våldsbejakande extremism ska inkluderas i det befintliga främjande och förebyggande arbetet och kombineras med demokratistärkande

insatser och aktiviteter för att skapa ett motståndskraftigt samhälle. Insatserna är beroende på vilken typ av extremism det handlar om och ska ske utifrån individuella förutsättningar.

Förebyggande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Kompetenshöjning av personal som arbetar med projektet problematisk skolfrånvaro/närvaroteam och elevhälsoteam om risk- och skyddsfaktorer kopplat till VBE och radikaliserings som del i det förebyggande arbetet	Avdelningschef sociala avdelningen	Hösten 2020	2020-12-31
Utforska skolornas lägesbild gällande radikaliserings och deras behov av kompetenshöjning kopplat till nya samverkansöverenskommelsen och arbetsgrupp.	Avdelningschef sociala avdelningen	Hösten 2020	2020-12-31
Inkludera risken för radikaliserings och våldsbejakande beteenden bland barn och unga i socialtjänstens utbildning om risk- och skyddsfaktorer för lokalpolisen. Syftet med utbildningen som genomförs regelbundet sedan februari 2019 att höja kvaliteten på polisens oroanmälningar.	Avdelningschef sociala avdelningen	Fokus år 2020 utbildnings kvarvarande team. Sedan få till en årlig utbildning.	2020-12-31

Förhindrande arbete

Det förhindrande arbetet är de insatser och åtgärder som riktas mot personer som befinner sig i våldsbejakande extremistmiljöer. Stadens verksamheter har till uppgift att, inom ramen för sina respektive uppdrag, förebygga att individer dras in i våldsbejakande extremism och stödja dem som är involverade att lämna dessa miljöer. Det är behoven som följer av de våldsamma handlingarna eller risken för sådana handlingar, inte åsikterna, som ska leda till eventuella insatser och åtgärder. Insatserna är beroende på vilken typ av extremism det handlar om och ska ske utifrån individuella förutsättningar.

Allmänt om socialtjänstens arbete

Socialtjänsten har enligt lagstiftning det yttersta ansvaret för att enskilda får det stöd och den hjälp de behöver. Det finns dock inga lagar som stödjer kommuner i att sätta in tvångsåtgärder mot personer som exempelvis återvänt från krigsdrabbade områden eller rör sig i miljöer med våldsbejakande extremism.

Om en person vill ha stöd kan socialtjänsten erbjuda insatser. Alla ärenden utgår ifrån individens behov, vilket säkerställer att rätt stöd ges utifrån varje enskild individs

förutsättningar. Om individen samtycker till att information delas mellan myndigheter och aktörer kan stödet erbjudas inom ramen för till exempel sociala insatsgrupper.

Avhopparverksamhet

I Stockholms stad ska socialtjänsten ha förmåga och förutsättning att underlätta för dem som vill lämna en våldsbejakande miljö och åtgärder ska kunna vidtas. Insatser som utgör stöd till individer som är motiverade att lämna extremistiska miljöer bedöms utifrån motsvarande kriterier som idag används för att ge stöd till individer som vill lämna grov brottslig verksamhet.

Avhopparverksamhet kan erbjudas inom ramen för den stadsövergripande avhopparverksamheten eller i sociala insatsgrupper, SIG. Vid socialförvaltningen finns den stadsövergripande avhopparverksamheten. Verksamhet är tillgänglig för de individer som har ett särskilt skyddsbehov, vilket bedöms av Polismyndighetens personsäkerhetsverksamhet. SIG riktar sig till kvinnor och män, som behöver stöd för att lämna en kriminell livsstil. Inom ramen för detta arbete finns även möjlighet att ta emot personer som vill lämna extremistmiljöer. En förutsättning för att ge stöd till personer som fyllt 18 år är att de har en egen vilja till förändring. För att ingå i en social insatsgrupp måste individen lämna sitt samtycke till att relevant information kan delas mellan berörda myndigheter. Det finns inga insatser som bara är tillgängliga vid avhopparverksamhet utan den består av socialtjänstens ordinarie verksamhet såsom behovsprövade insatser i såväl öppna former som i form av placering utanför hemmet, både enligt socialtjänstlagen och, för individer som inte fyllt 20 år, lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt råd och stöd. Alla insatser som beviljas ges utifrån från de individuella behov och förutsättningar som råder i det enskilda fallet.

Stöd till anhöriga

Stadens program för stöd till anhöriga kommer att uppdateras så att anhöriga till individer kopplade till våldsbejakande extremism omfattas av det. Tills vidare utgår stöd till anhörig utifrån de stadsövergripande riktlinjerna för stadens arbete mot våldsbejakande extremism som säger att personer som drabbas av våldsbejakande extremism ska få stöd och trygghet. I akuta situationer kan stöd ges enligt samma principer som för andra brottsoffer. I denna grupp inkluderas anhöriga. Insatserna anpassas utifrån att olika former av våldsbejakande extremism tar sig olika uttryck. Socialtjänstens ordinarie verksamheter har ett ansvar för att kunna stödja anhöriga inom ramen för socialtjänstens uppdrag att tillhandahålla service, råd och stöd.

Socialförvaltningens VBE-team

VBE-teamets uppgift är att ta en första kontakt med personer som polisen bedömer har en koppling till våldsbejakande extremistiska miljöer. Kontakten tas efter en polisiär bedömning kring lämplighet och mötet sker tillsammans med polisen. Teamet lotsar vidare till den stadsdelsförvaltning individen tillhör. Målsättningen är att socialtjänsten ska få möjlighet att sätta in åtgärder för att bryta den destruktiva livsstilen. Insatserna anpassas efter de individuella behoven och ska i den mån det är möjligt göras i samverkan med polisen. Det finns ingen lagstiftning som stödjer kommuner i att sätta in tvångsåtgärder mot personer som återvänt från krigsdrabbade områden eller rör sig i våldsbejakande miljöer. Socialtjänstens verksamhet är frivillig. Teamet kan också stötta stadsdelsförvaltningarna i

barnvårdsutredningar med koppling till återvändare samt träffa individer kopplade till våldsbejakande extremism som har behov av stöd från socialtjänsten där det inte tydligt framgår i vilken stadsdelsförvaltning eller verksamhetsgren.

Utöver den kontaktskapande verksamheten ska VBE-teamet också bidra till att utveckla arbetssätt och metoder för att arbeta med målgruppen och med samverkande myndigheter.

Förhindrande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Berörda verksamheter ska samverka med stadens VBE-team om detta blir aktuellt	Avdelningschef sociala avdelningen	Löpande vid behov	2020-12-31
Initiera 31 § Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare för unga som begår brott, i samband med unga som befinner sig i riskmiljöer för radikaliserings och annan brottslighet. ⁴	Avdelningschef Sociala avdelningen	Hösten 2020	2020-12-31
Vid behov att bevilja stöd och insats för avhoppare kan förvaltningen anlita den stadsövergripande avhopparverksamheten på Enheten för hemlösa.	Avdelningschef sociala avdelningen	Löpande vid behov	2020-12-31
Vid behov kan anhöriga få service, råd och stöd inom ramen för socialtjänstens ordinarie verksamheter, till exempel genom preventionsgruppens förebyggande socialsekreterare och anhörigkonsulent. <i>Se lokal rutin.</i>	Avdelningschef Sociala avdelningen	Löpande vid behov	2020-12-31

⁴ På begäran av socialnämnden får en utredning om brott även inledas i andra fall avseende någon som inte har fyllt femton år, om socialnämnden bedömer att utredningen kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för den unge. Vid denna bedömning ska det särskilt beaktas om det är fråga om ett brott som innebär att den unge äventyrar sin hälsa eller utveckling eller om brottet kan antas utgöra ett led i en upprepad brottslighet begången av den unge.

Föreningsbidrag och upplåtande av lokaler

Riktlinjerna för Stockholms stads arbete mot våldsbejakande extremism anger tydligt att stöd i form av ekonomiska bidrag från staden inte ska ges till någon aktör som inte står bakom den demokratiska rättsstatens principer, de mänskliga rättigheterna och jämställdhet mellan kvinnor och män. Föreningar som uppmuntrar till, eller stödjer, våldsbejakande extremism ska fräntas all typ av stöd i den mån de har sådant. Under 2020 planeras stadsövergripande riktlinjer för stadens arbete med föreningsbidrag och upplåtande av lokaler beslutas av kommunfullmäktige.

Aktiviteter föreningsbidrag och upplåtande av lokaler eller öppna rum

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Implementera nya stadsövergripande riktlinjer för såväl föreningsbidrag som lokalupplåtelse när de är beslutade av kommunfullmäktige.	Stadsdelsdirektör	Under 2020	2020-12-31

Kompetenshöjande insatser inom förvaltningen

Behovet av kunskapshöjande åtgärder i staden är fortsatt stort. En webbaserad grundutbildning avseende våldsbejakande extremism har tagits fram och finns i alla anställdas utbildningsportal. Förvaltningarna säkerställer att relevant personal genomgår grundutbildningen samt deltar i andra stadsövergripande utbildningar som anordnas.

Som ytterligare stöd för stadens medarbetare finns stadens kunskapsunderlag om arbetet mot våldsbejakande extremism samlat på en intranätssida

<https://intranat.stockholm.se/Sidor/2017/1/Valdsbejakande-extremism/>

På sidan finns en vägledning för arbetet mot våldsbejakande extremism, kontaktuppgifter till samtliga samordnare inom arbetet mot våldsbejakande extremism, handlingsplaner, symbolsammanställning, rapporter, boktips, poddar filmade föreläsningar m.m.

Kompetenshöjande aktiviteter:

Aktivitet	Ansvarig	Tidplan	Uppföljning
Personal ska genomföra den webbaserade grundutbildningen om VBE i prioriteringsordning beslutad av förvaltningsledning.	Stadsdelsdirektör	Under 2020	2020-12-31
Berörd personal ska ha kunskap om stadsövergripande rutiner till exempel hur man ska agera vid händelse/oro	Stadsdelsdirektör	Under 2020	2020-12-31

kopplad till VBE, användande av blanketten för avidentifierad information och sekretessbrytande regel om man får kännedom om att någon kan misstänkas ha begått grovt krigsbrott, folkmord eller brott mot mänskligheten. Förvaltningsledningen bedömer behov av kunskap i förvaltningens verksamheter.			
Booster i VBE för de som genomfört webbutbildningen tidigare	Samordnare mot våldsbejakande extremism	Hösten 2020	2020-12-31
Trygghets- och säkerhetssamordnare informerar om webbutbildningen VBE i samband med säkerhetsintroduktionen för nyanställda.	Trygghets- och säkerhets-samordnare	Under 2020	2020-12-31

Uppföljning

Enligt stadens riktlinjer ska handlingsplanen behandlas av ansvarig nämnd och godkännas av kommunstyrelsen. Handlingsplanen ska följas upp årligen inom ramen för ordinarie styrning under mål 1.2 Stockholm är en trygg säker och välskött stad att bo och vistas i. Handlingsplanen revideras årligen utifrån aktuell lägesbild. Lägesbilden tas fram tillsammans med andra berörda nämnder samt i samarbete med polisen. Nästa revidering sker i samband med tertialrapport 1 2021.

Bilaga handlingsplan våldsbejakande extremism 2020

Lägesbild stadsdelsområde Södermalm 2019

Sammanfattning

Södermalms stadsdelsområde är en samlingsplats för många. Här samlas människor från hela staden och närliggande kommuner med skild bakgrund, livsstil, ålder, kön och sexualitet. Stadsdelsområdet är också en arena för idrottsevenemang då många samlas vid Medborgarplatsen. Sammantaget innebär detta att stadsdelsområdet även kan dra till sig personer som är brottsaktiva extremister och/eller har ett våldsbejakande beteende. Det händer att extremistiska grupperingar rör sig i stadsdelsområdet för att till exempel sätta upp affischer, klottra budskap, värva anhängare eller demonstrera. Det finns dock endast ett fåtal incidenter, förutom klotter, under 2019 i Södermalms stadsdelsområde. Incidenterna är främst kopplade till vit makt-miljön. Det är i huvudsak incidenter kopplat till klotter, skadegörelse, flygblad och manifestationer. Men det finns också upplevelse av hot och kränkningar som kan vara kopplade till våldsbejakande extremism, som har lyfts av till exempel förskoleavdelningen. När det gäller anmälda brott har vi valt att följa brottet ”hets mot folkgrupp” då det har visat sig vara vanligt förekommande i stadsdelsområdet. Resultatet visade på en dramatisk ökning under 2017 och 2018, för att under 2019 minska rejält igen. Det kan möjligen kopplas till mängden demonstrationer och motaktioner i stadsdelsområdet och med vilket tema. Vad minskningen för 2019 innebär är svårt att analysera. Polisens bedömning är att det borde föreligga ett mörkertal som är relativt stort. Vid genomgång av ärenden av kommunpolisen visar sig majoriteten ha tydliga rasistiska förtecken där det i nästan alla fall förekommer koppling med nazism. Detta kan vara skadegörelse genom målade hakkors, så kallade ”Hitlerhälsningar” och yttrade fraser till exempel ”Sieg heil”. Endast några få anmälningar gällande hets mot folkgrupp kan kopplas till demonstrationer.

Polisrapport

Lägesbild från underrättelsetjänsten (inom Polisen) visar att det i Stockholms län finns brottsbenägna individer kopplade till alla tre miljöer. De tre miljöerna finns även representerade inom alla stadsdelsområden i Stockholm stad, med lite olika tonvikt i de olika stadsdelsområdena. När det gäller Södermalms stadsdelsområde så är det den autonoma miljön som utmärker sig. Däremot så är den autonoma miljön inte så aktiv för närvarande och den märks inte av särskilt mycket i stadsdelsområdet (se resultat från enkäterna).

Enligt Nationellt center för terrorhotbedömning (NCT) är hotet 2020 i Sverige oförändrat jämfört med tidigare och bedöms som förhöjt (nivå 3 på en femgradig skala). Den allmänna bedömningen är att den mest sannolika hotaktören, oaktat miljö, är en ensamagerande person inspirerad av någon de aktuella ideologierna.

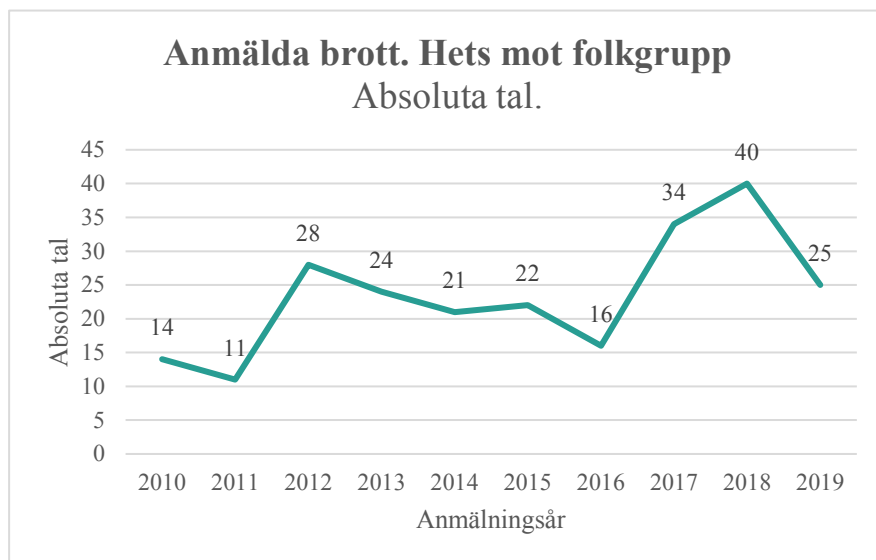
Anmälningar om ”hets mot folkgrupp” begångna i stadsdelsområdet kopplade till extremism

Förvaltningen har följt utvecklingen av brottet ”hets mot folkgrupp” över tid. I tidigare handlingsplaner har intentionen även varit att följa ytterligare brott¹. Då det inte varit något

¹ Högmålsbrott, brott mot rikets säkerhet, ekonomiskt stöd till terroristverksamhet, övriga terroristbrott samt folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser.

eller endast enstaka utfall för dessa brottskategorier görs bedömningen att det inte är adekvat att fortsätta följa dessa brott.

Brottsanmälningar gällande hets mot folkgrupp har under perioden varierat från 11 brott 2011 till 40 brott 2018. Från 2016 till 2017 var ökningen mer än en fördubbling. Från 2017 till 2018 har ytterligare brottsanmälningar gjorts inom den kategorin för att 2019 minska igen.

Tabell 1. Hets mot folkgrupp. Brott anmälda på Södermalm 2010-2019. Absoluta tal.

Källa: Brottsförebyggande rådet. www.bra.se

Med anledning av omfattningen och för att öka kunskapen om vad anmälningarna om hets mot folkgrupp konkret kan innebära har förvaltningen med hjälp av lokalpolisen i tidigare lägesbilder gjort en djupare kartläggning av dessa anmälningar. Polisens bedömning är att det borde föreligga ett mörkertal som är relativt stort. Vid genomgång av ärenden av kommunpolisen visar sig majoriteten ha tydliga rasistiska förtecken där det i nästan alla fall förekommer koppling med nazism. Detta kan vara skadegörelse genom målade hakkors, så kallade "Hitlerhälsningar" och yttrade fraser till exempel "Sieg heil". Endast några få anmälningar gällande hets mot folkgrupp kan kopplas till demonstrationer.

Utifrån Polisens kartläggning framkommer inget som tyder på att brott som kan kopplas till de extremistiska miljöerna, har utretts som hatbrott.

Demonstrationer (tillståndsgivna)

Det är fortsatt svårt att få fram information om tillståndsgivna demonstrationer i stadsdelsområdet. Det förekommer ett stort antal demonstrationer i stadsdelsområdet och det kan locka motdemonstrationer såväl som motaktioner av olika slag.

Demonstrationer/allmän sammankomst (icke tillståndsgivna)

Kommunpolis för LPO Södermalm uppdrar åt brottsmyndigheten att göra en sammanställning på av polisen kända allmänna sammankomster och demonstrationer utan tillstånd under 2019. Totalt har 20 brott anmälts under 2019, 18 är bedömda som allmän sammankomst utan tillstånd och i två fall har demonstrationen avvikit från villkoren i sådan grad att det rapporterats som brott. Inte vid något tillfälle framgår det att frihetsberövande

skett till följd av ordningsstörning eller brott i samband med sammankomsten. Även om en del brott skett i anslutning till sammankomsterna, som till exempel olaga hot, stöld, narkotikabrott och misshandel, är den sammanfattande bedömningen av de registrerade uppgifterna att det ändå med något undantag gått lugnt till och att åsiktsyttringarna skett under kontrollerade former. Efter att ha behandlat och redovisat materialet görs bedömningen att polisen under 2019 har haft kontroll på de olovliga demonstrationer på Södermalm som de har fått kännedom om.

Orosanmälningar

Det har under 2019 inte kommit in några ärenden kopplade till våldsbejakande extremism. Under 2019 har Barn- och Ungdomsgruppen haft ett ärende med en ungdom med vit makt-sympatier som åtalats för hets mot folkgrupp. Det ledde ej till insats då familjen tackade nej till stöd från socialtjänsten.

Avidentifierad blankett

Under hösten 2018 togs en blankett för avidentifierad information gällande incidenter kopplade till våldsbejakande extremism fram i staden. Den har nu spridits inom Södermalms stadsdelsförvaltning och till samverkanspartners. Den ska fyllas i och skicka till stadsdelsförvaltningens samordnare mot våldsbejakande extremism. Det tar tid att etablera nya rutiner inom en förvaltning, men antalet blanketter har ökat under 2019. Det har kommit in fem blanketter 2019, jämfört med en blankett 2018. De har kommit från skolor, säkerhetssamordnare och fältassistenter, främst med koppling till vit makt miljön. De avidentifierade blanketter som inkommer samstämmer dock inte med de IA-anmälningar som har kommit in och i enkätsvaren kan konstateras att endast ett fåtal enhetschefer känner till blanketten. Därför kvarstår spridningen av blanketten inom förvaltningen som aktivitet under 2020.

IA (incidentrapportering)

Det har under 2019 inkommit fem IA-anmälningar där VBE är ikryssat. Vid en genomgång av anmälningarna visar det sig vara två som är mer tydligt kopplade till våldsbejakande extremism, en gällande hakkors i skolmiljö och en med en individ som har agerat rasistiskt gentemot en grupp förskolebarn. Två incidenter är inte alls kopplade till våldsbejakande extremism, utan är snarare uttryck för våld. En handlar om ett missnöje med verksamhet som leder till rasistiska påhopp mot handläggare. Det är trots en viss förvirring kring vad våldsbejakande extremism innebär ändå en ökning av antalet incidentrapporteringar som innefattar våldsbejakande extremism. Vilket kan tyda på både en ökad medvetenhet och ökad kunskapsnivå.

Klotter

Under 2019 har det rapporterats in klotter gällande våldsbejakande extremism, främst kopplat till vit makt-miljön, men även visst klotter gällande den autonoma miljön, i stadsdelsområdet. Det är såväl hakkors som andra symboler och klistermärken med budskap. Stadsdelsområdet har en stor genomströmning av personer och ett flertal knutpunkter för kollektivtrafik som Slussen och Södra station. Störst mängd klotter som Trafikkontoret har noterat har skett i Gamla stan. Men klotter förekommer även på mer avskilda platser. Det antas också finnas en hög anmälningsbenägenhet hos medborgarna i området.

Enkät gällande våldsbejakande extremism

Staden har under året reviderat den enkät som ska bidra till förvaltningarnas lägesbilder. Enkäten skickas av stadsdelsdirektör till enhetschefer inom förvaltningens verksamheter och

besvaras av enhetschef, eller den som enhetschefen utser. Svaren ska spegla hela enheten. Södermalms stadsdelsförvaltning har även skickat ut enkäten till externa samverkanspartners genom de två nätverken Söderandan (det lokala brottsförebyggande rådet) och Samverkan Söder (samverkan kring barn och ungdomar i stadsdelsområdet).

Internt

Enkäten har gått ut till avdelningschefer på Sociala avdelningen, Stadsmiljö, Äldreomsorg, Förskoleavdelningen, HR och Stab och kansli. Det har ålagts enhetschefer, och i vissa fall biträdande enhetschefer, att inhämta information från sin arbetsgrupp och att fylla i enkäten. Enkäterna visar på få incidenter, främst kopplade till vit makt, men även från de två andra miljöerna. Incidenterna är främst i form av flygblad, klotter och skadegörelse, men även incidenter av hot och kränkningar som kan vara kopplade till våldsbejakande extremism. Viktiga aktörer att samverka med anses vara främst polis, där ett flertal önskar mer samverkan, samt socialtjänst och skola. Kriminalvården, arbetsförmedlingen och psykiatrin är samverkanspartners där ingen, eller i alla fall ytterst få, har en befintlig samverkan med. Kunskapsnivån anses vara medel till låg, där det finns en uttryckt önskan från verksamheter att få det tydligare kopplat till sin egen verksamhet. Majoriteten av cheferna inom förvaltningen känner till handlingsplanen och drygt hälften av medarbetarna. Endast ett fåtal chefer känner till blanketten för avidentifierade information och ingen, varken chef eller medarbetare, har använt blanketten för avidentifierad information under 2019. Hälften av de som har svarat uppger ingen eller låg kunskap om våldsbejakande extremism. Resterande skattar kunskapsnivå till 3-4 på en femgradig skala. Ingen bedömer kunskapen som mycket bra. Ett antal enheter har genomgått webbutbildningen och bedömer den som bra och relevant, men lite krånglig kring tekniken. Önskemål som har framkommit genom enkäten är dels en kortare genomgång/föreläsning på temat i arbetsgruppen och att få löpande information om uppkomna situationer i vårt stadsdelsområde.

Svarsfrekvensen bedöms som mycket god där flera avdelningar har 100 % svarsfrekvens. Sociala avdelningen är väldigt stor och särskilt utförarenheten, där förutom att enhetschef fått enkäten så har den även skickats till de 13 biträdande cheferna, som har fått uppdraget av enhetscheferna att besvara enkäten i sin respektive verksamhet. Det har kommit in svar från 34 enhetschefer och/eller biträdande enhetschefer på Södermalms stadsdelsförvaltning.

Externt

Enkäten har gått till ett stort antal medlemmar i det brottsförebyggande rådet, Söderandan, och deltagare i nätverket Samverkan Söder med fokus på barn och ungdomar. Få samverkanspartners har svarat, endast fyra svarande jämfört med förra årets nio svar. De som svarat återfinns inom fritidsverksamheter och trossamfund. Det som de har uppmärksammat är hot och kränkningar som handlade om vikt makt, samt en person som uttryckt våldsbejakande islamistisk extremism. Enligt svaren har ingen anmält någon händelse till varken polis eller socialtjänst. Samverkansparterna uppger att de samverkar med polis och socialtjänst samt trossamfund

Angående kunskapsnivån bedömer tre av fyra att de har medelhög kunskap att kunna motverka våldsbejakande extremism i sin verksamhet (3 på skala 1-5) och en verksamhet skattar sin kunskap något högre (4 på skala 1-5).

Från fackförvaltningar

Samma enkät har även gått ut till de fem prioriterade fackförvaltningarna Social-, Arbetsmarknads-, Kultur-, Idrotts- och Utbildningsförvaltningen. Stockholm stads stadsdelsförvaltningar får resultat från respektive förvaltning för verksamhet i respektive stadsdelsförvaltning.

Socialförvaltningen

Det är enkätsvaren från de stadsövergripande verksamheterna belägna på Södermalm som delges Södermalms stadsdelsförvaltning. Det har uppmärksammats en incident gällande en individ som har uttryckt våldsbejakande extremistiska åsikter kopplat vit-makt miljön. Det har upprättats en orosanmälan till socialtjänsten och blankett för avidentifierad information har inkommit till Socialförvaltningens samordnare. Det är en förbättring av rutiner från föregående år, då ingen hade kännedom om den avidentifierade blanketten och orosanmälan inte hade gjorts trots förekomst av incidenter.

Utbildningsförvaltningen

I enkäten ingår alla skolor i stadsdelsområdet (kommunala, fristående, grundskolor, grundsärskolor, gymnasieskolor och gymnasiesärskolor). I år var svarsfrekvensen betydligt lägre än föregående år, 16 skolor i år jämfört med 24 skolor året innan. Det är första hand grundskolor som har svarat på enkäten. Resultatet visar på endast ett fåtal incidenter, främst inom vit makt-miljön och därefter den autonoma miljön. Dock finns en fundering över om skolorna har förstått innebörden av ”autonoma” miljön då det verkar ha tolkats som att inte vara knuten till någon miljö eller gruppering. Det har främst varit klotter, symboler, skadegörelse, men även hot/kränkningar och personer som har uttalat våldsbejakande extremistiska åsikter. Det har föranlett polisanmälan, men också orosanmälan till socialtjänsten och samtal med stadsdelsförvaltningens samordnare mot våldsbejakande extremism. Det är främst polis, socialtjänst, skola och anhöriga som räknas som viktiga aktörer att samverka med kring frågan och de flesta anser att den samverkan redan finns. Det finns inom skolorna relativt hög kännedom om stadens vägledning och förvaltningens handlingsplan bland rektorer, men den ses som betydligt lägre bland medarbetare. Det är något färre som har kännedom om blanketten för avidentifierad information och endast två har använt den. Skolorna uppger att kunskapsnivån för att kunna motverka våldsbejakande extremism inom sin verksamhet ligger på 3 (1-5 skala, 1 ingen kunskap och 5 mycket hög kunskap) med ett fåtal som rapporterar 2 och 1. Våldsbejakande extremism upplevs inte som en vanligt förekommande fråga inom skolan, men samordning önskas mellan myndigheter och snabbare respons vid oro.

Arbetsmarknadsförvaltningen

I Södermalms stadsdelsområde har färre enheter under Arbetsmarknadsförvaltningen svarat på enkäten i år än föregående år (9 i år jämfört med 15 enheter förra året). Det har varit händelser kopplat till vit makt och autonoma miljöer. Både flygblad, bärande av symboler och försök till rekrytering var kopplat till de båda grupperna. Demonstrationer kopplat till vit makt är även redovisad samt uttryck av åsikter kopplat till våldsbejakande extremism.

Idrottsförvaltningen

När det gäller incidenter i och omkring våra idrottsanläggningar i Södermalms stadsdelsområde har det endast inkommit en incident gällande klotter (skadegörelse) under 2019. Det var klotter på fastigheten Eriksdalshallen, under hösten, med koppling till högerextremistisk våldsbejakande extremism. Den rapporten polisanmäldes med fotografier

av en privatperson där klotterbudskapet var ”Mångkultur dödar”, klottret fanns på flera platser i området.

Kulturförvaltningen

Under 2019 har Kulturförvaltningen inte haft någon händelse inrapporterad med kopplingar till våldsbejakande extremism när det gäller Södermalms stadsdelsområde.

Webbutbildningen gällande våldsbejakande extremism

2019 tog staden fram en webbutbildning med grundläggande kunskapshöjning om våldsbejakande extremism. Det är en allmän förvaltningsövergripande utbildning som det är tänkt att all personal anställd i Stockholm stad ska ha genomgått med tiden. I nuläget är målsättningen att relevant personal inom varje förvaltning ska ha gått utbildningen. Samordnare för våldsbejakande extremism är administratör för utbildningen. Södermalms stadsdelsförvaltning har till dags datum 120 personer som har påbörjat utbildningen, varav ungefär två tredjedelar har slutfört utbildningen helt. Det antalet skulle behöva ökas framöver och fortsätter därför att vara en aktivitet i handlingsplanen i syftet att höja kompetensen.